ಭಾವ ಅವರ ಮನಸ್ಸಿನೊಳಗೆ ಹುಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿತ್ತು. ಆ ಭಾವದಿಂದಲೇ ರಾಯರಿಗೆ ಜಯಂತಿ ಕುಲಕರ್ಣಿ ಹೇಗೆ ಅವರಿಗೆ ಹತ್ತಿರವಾದರೋ, ಹಾಗೇ ಜಯಂತಿ ಕುಲಕರ್ಣಿಗೂ ತಾನು ಹೇಗೆ ಹತ್ತಿರವಾದೆ ಎಂದು ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಚಿಂತಿಸುತ್ತಿದ್ದುದುಂಟು. ಆದರೆ ಅವರು ರಾಂಪುರದಲ್ಲಿ ಇದ್ದಾಗ, ಆಮೇಲೆ ರಾಂಪುರಕ್ಕೆ ವಿದಾಯ ಹೇಳಿ ಸೀತಾಪುರಕ್ಕೆ ಬಂದ ಮೇಲೆ, ಈಗಲೂ ಆಕೆ ಆ ಪ್ರಶ್ನೆಯೇ ಆಗಿ ಆಗಾಗ ಅವರನ್ನು ಕಾಡುವುದುಂಟು. ಅಂಥ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಅವರ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಗೋಪಾಲಕೃಷ್ಣ ಅಡಿಗರ ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧ ಕವನ 'ಭೂತ'ದ 'ನೀರ ಮೇಲಕ್ಕೊಂದು ಮಡಿ, ಕೆಳಕ್ಕೇಳು ಮಂಜಿನ ಶಿಖರ' ಎಂಬ ಸಾಲುಗಳು ನೆನಪಾಗುವುದುಂಟು. ಅದು ಅವರಿಗೆ ಇಷ್ಟವಾದ ಅಡಿಗರ ಕವಿತೆಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು. ಅವರ ಸಹೋದ್ಯೋಗಿ ಮುದಿಗೌಡರು ಒಂದು ಬಾರಿ, 'ಸರ್, ಅಡಿಗರ ನೀರಮೇಲಕ್ಕೊಂದು ಮಡಿ ಕೆಳಕ್ಕೇಳು ಮಂಜಿನ ಶಿಖರ' ಅನ್ನುವುದನ್ನು ನನಗೆ ಗ್ರಹಿಸಲು ಆಗುವುದಿಲ್ಲ ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾಗ, ಶ್ರೀನಿವಾಸರಾಯರು ಮುದಿಗೌಡರನ್ನು ತಮ್ಮ ಮನೆಗೆ ಕರೆದು, ಆ ಕವನವನ್ನು ಸುಮಾರು ಒಂದು ಗಂಟೆಯ ಕಾಲ ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಿದ್ದರು. ಆಗ ಬೆರಗಾಗಿ ಹೋಗಿದ್ದ ಮುದಿಗೌಡರು, 'ಅಡಿಗರ ಕವಿತೆಗಳೇ ಅದ್ಭುತ ಸರ್, ಈ ನಿಮ್ಮ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ ಇನ್ನೂ ಅದ್ಭುತ' ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದರು. ಅದು ರಾಯರಿಗೆ ಸಂತೋಷವಾದದ್ದು ಈಗಲೂ ಅವರ ನೆನಪಿನಲ್ಲಿದೆ.

ಆದರೆ, ಜಯಂತಿ ಕುಲಕರ್ಣಿಯ ನೆನಪು ಬಂದಾಗಲೆಲ್ಲ ಅಡಿಗರ ಆ ಸಾಲುಗಳು ಯಾಕೆ ತನಗೆ ನೆನಪಾಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ರಾಯರಿಗೆ ಅರ್ಥವಾದದ್ದಿಲ್ಲ. ಹೌದು, ಮಂಜುಗಡ್ಡೆಯನ್ನು ನೀರಿಗೆ ಹಾಕಿದರೆ ಅದರ ಏಳು ಭಾಗಗಳು ನೀರಿನ ಒಳಗಿದ್ದರೆ ಒಂದು ಭಾಗ ಮಾತ್ರ ಮೇಲೆ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ ಎನ್ನುವುದು ಸತ್ಯವೇ. ಹಾಗಾದರೆ ಆ ಏಳು ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಹುದುಗಿಹೋದವುಗಳು ಕೇವಲ ಭೂತಕಾಲವೇ ಅಥವಾ ಆ ಭೂತಕಾಲದ ಒಂದು ಭಾಗವೇ ಆಗಿರಬಹುದಾದ ಕಾಮವೇ ಎಂದು ರಾಯರು ಸುಮ್ಮನೇ ಚಿಂತಿಸಿದ್ದುಂಟು. ಹಾಗಾಗಿ ಅಡಿಗರು ಹೇಳಿದ ಹಾಗೆ 'ವರ್ತಮಾನ ಪತ್ರಿಕೆ ತುಂಬ ಭೂತದ ಸುದ್ದಿ'ಯೇ ಇರುತ್ತದೆ. ಜಯಂತಿ ಕುಲಕರ್ಣಿ ಅವರೂ ಅಷ್ಟೇ, ಆಕೆ ತನ್ನ ಭೂತಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟವಳೇ ಅಂದುಕೊಂಡರೆ, ಈಗ ವರ್ತಮಾನದಲ್ಲೇ ಇರುವ ಹಾಗೆ ಯಾಕೆ ಆಗಾಗ ಕಾಡುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ? ಎಂದು ರಾಯರು ಅಂದುಕೊಳ್ಳುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಮತ್ತೆ ಫೋನು ರಿಂಗಣಿಸಿತು.

ರಾಯರು ಇದು ಮದನಮೋಹನನದ್ದೇ ಇರಬೇಕೆಂಬ ಖುಷಿಯಲ್ಲಿ ಮತ್ತೆ ಫೋನನ್ನು ಎತ್ತಿಕೊಂಡರು. ಆ ಕಡೆಯಿಂದ 'ಸರ್ ನಮಸ್ಕಾರ' ಎಂಬ ಮಾತು ಕೇಳಿಸಿತು. ರಾಯರು 'ಹೇಳಿ ಮದನಮೋಹನರೇ' ಎಂದರು.

ಆ ಕಡೆಯಿಂದ 'ಸರ್, ನಾನು ಮದನಮೋಹನ ಅಲ್ಲ, ವೇಣುಗೋಪಾಲ ಸರ್. ಹಾಸನದಿಂದ ಮಾತನಾಡುತ್ತಿದ್ದೇನೆ.'

ರಾಯರು ಕುತೂಹಲದಿಂದ 'ಸರಿ ಏನು ವಿಶೇಷ?' ಎಂದು ಕೇಳಿದರು. ವೇಣುಗೋಪಾಲ 'ಅದೇ ಸರ್. ಇಂದಿನ ಪತ್ರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ನಿಮ್ಮ ದೇವರ ಕಲ್ಪನೆಯ ವಿಚಾರ ಬಂದಿದ್ದು, ಅದು ನನಗೆ ತುಂಬ ಇಷ್ಟವಾಯಿತು. ಯಾರೂ ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಅಭಿನಂದಿಸಬೇಕು ಎಂದು ಫೋನು ಮಾಡಿದೆ' ಎಂದ.

ರಾಯರು 'ಓ ಹಾಗೋ, ಇರಲಿ ಬಿಡಿ' ಎನ್ನುತ್ತಿದ್ದ ಹಾಗೆ ವೇಣುಗೋಪಾಲ ದೇವರ ಬಗ್ಗೆ ತನ್ನ ಅನಿಸಿಕೆಗಳನ್ನು ಹೇಳತೊಡಗಿದ. ರಾಯರಿಗೆ ಅವನ ಚಿಂತನೆ ಬಗ್ಗೆ ಕುತೂಹಲ ಹುಟ್ಟಿತು. ಅವರು ಅವನೊಡನೆ ನಾಲ್ಕೈದು ನಿಮಿಷ ಮಾತನಾಡಿದರು. ರಾಯರು ಫೋನು ಕೆಳಗಿಡುತ್ತಿದ್ದ ಹಾಗೆ ಮತ್ತೊಂದು ಫೋನು ಕರೆ ಬಂತು. ಆ ಕರೆಗೆ ಉತ್ತರಿಸಿ ಇನ್ನೇನು ಅವರು ಸ್ನಾನಕ್ಕೆ ಹೊರಡಬೇಕೆನ್ನುವಾಗ ಮತ್ತೊಂದು ಕರೆಬಂತು.

ರಾಯರ ಪತ್ನಿ ಸರೋಜಮ್ಮನಿಗೆ ತನ್ನ ಗಂಡನಿಗೆ ಮೇಲಿಂದ ಮೇಲೆ ಫೋನು ಕರೆ ಯಾಕೆ ಬರುತ್ತದೆ ಎಂದು ಆಶ್ಚರ್ಯವಾಯಿತು. ಅವರು ಆಶ್ಚರ್ಯ ಮತ್ತು ಕುತೂಹಲದಲ್ಲಿ ರಾಯರು ಇದ್ದ ಡ್ರಾಯಿಂಗ್ ರೂಮಿಗೇ ಬಂದು, 'ಗಂಟೆ ಹನ್ನೆರಡಾಯಿತು, ಈವೊತ್ತು ಫೋನಿನಲ್ಲೇ ಹೊಟ್ಟೆ ತುಂಬಿಸುವ ಹಾಗಿದ್ದೀರಿ ನೀವು!' ಎಂದು ರಾಯರನ್ನು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ತಿವಿದರು. 'ಏನು ಇಷ್ಟೂ ಫೋನು ಕಾಲ್ ನಿಮಗೆ?' ಎಂದೂ ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದರು.

ರಾಯರು ನಗುತ್ತಾ 'ಮೊನ್ನೆ ನಾನು ಹೈಸ್ಕೂಲಿಗೆ ಭಾಷಣಕ್ಕೆ ಹೋಗಿದ್ದೆನಲ್ಲ, ಅಲ್ಲಿ ನಾನು ಆಡಿದ ಮಾತುಗಳು ಇಂದಿನ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಮುಖ್ಯವಾದದ್ದು ಎಂಬಂತೆ ಪತ್ರಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ವರದಿ ಬಂದಿದೆಯಂತೆ. ಅದನ್ನು ಮೆಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಆರೇಳು ಜನ ನನಗೆ ಫೋನು ಮಾಡಿದರು ಅಂದರೆ, ನಾನು ಇನ್ನೂ ಚಲಾವಣೆಯಲ್ಲಿದ್ದೇನೆ ಎಂದು ಆಯ್ತು ಮಾರಾಯ್ತಿ' ಎಂದರು.

ಸರೋಜಮ್ಮನಿಗೆ ನಗು ಬಂತು. 'ಚಲಾವಣೆಯಲ್ಲಿರಲು ನೀವೇನು ನಾಣ್ಯವಾ?' ಎಂದು ಗಂಡನನ್ನು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದ ಅವರು ತಕ್ಷಣ ನೆನಪಾದವರಂತೆ, 'ಆಗ ಪೋಸ್ಟ್‌ಮ್ಯಾನ್ ಬಂದು ನಿಮಗೆ ರಿಜಿಸ್ಟರ್ಡ್ ಲೆಟರ್ ಕೊಟ್ಟ ಹಾಗಿತ್ತಲ್ಲ, ಏನದು?' ಎಂದು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದರು.

ರಾಯರಿಗೆ ಅದು ಜಯಂತಿ ಕುಲಕರ್ಣಿಯದ್ದು ಎಂದು ಹೇಳಲಾಗಲಿಲ್ಲ. ಜಯಂತಿ ಕುಲಕರ್ಣಿಯವರ ಹೆಸರೆತ್ತಿದರೆ ಸಾಕು, ಸರೋಜಳಿಗೆ ಏನೋ ಒಂದು ತಪ್ಪು ತಿಳಿವಳಿಕೆ ಇದೆ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಅವರು ರಾಂಪುರದಲ್ಲಿ ಇದ್ದಷ್ಟು ಕಾಲ ಅನುಭವಿಸಿದ್ದರು. ಆಗ ಅವರಿಗೆ, 'ನಿನಗೆ ಯಾಕೆ ಮಾರಾಯ್ತಿ ಅವಳ ಮೇಲೆ ಅಂಥ ತಪ್ಪು ತಿಳಿವಳಿಕೆ?' ಎಂದು ಹೆಂಡತಿಯನ್ನು ಕೇಳಬೇಕೆಂದು ಅನಿಸಿದ್ದುಂಟು. ಆದರೆ ಅವರು ಅಲ್ಲಿರುವ ತನಕವೂ ಆಕೆಯಲ್ಲಿ ಆ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಕೇಳಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಕೇಳಿದರೆ ಹೆಂಡತಿಯನ್ನು ಇದಿರಿಸುವ ಧೈರ್ಯ ತನ್ನಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲವೇ ಎಂದು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಅವರು, 'ಇಲ್ಲ' ಎಂಬ ನಿರ್ಧಾರಕ್ಕೆ ಬಂದಿದ್ದರು. ಯಾಕೆ ಎನ್ನುವುದಕ್ಕೆ ಅವರಲ್ಲಿ ಉತ್ತರವಿರಲಿಲ್ಲ.

ರಾಯರು ನಿಧಾನವಾಗಿ ಹೆಂಡತಿಗೆ ಹೇಳಿದರು. 'ಅದು ಹಾಸನದಿಂದ ಬಂದ ಒಂದು ಕನ್ನಡ ಸಂಘಟನೆಯ ಪತ್ರ ಮಾರಾಯ್ತಿ. ನಾನು ಭಾಷಣ ಮಾಡಿದ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಲೇಖನ ಬರೆದು ಕೊಡಿ ಎಂಬ ಬೇಡಿಕೆ ಅವರದ್ದು. ಜೊತೆಗೆ ಸಾವಿರ ರೂಪಾಯಿ ಸಂಭಾವನೆ ಕೊಡುತ್ತೇವೆ ಎಂಬ ಕೊಡುಗೆಯನ್ನು ನೀಡಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ಯಾರಿಗೆ ಬೇಕಾಗಿದೆ ಇದೆಲ್ಲ, ಎಂದು ಆ ಪತ್ರವನ್ನು ಹರಿದು ಹಾಕಿಬಿಟ್ಟೆ.'

ಸರೋಜಮ್ಮ 'ನಿಜಕ್ಕೂ?' ಎಂದು ಆಶ್ಚರ್ಯ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದರು. ರಾಯರಿಗೆ ಮುಜುಗರವಾಯಿತು. 'ನಾನು ಸುಳ್ಳು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ ಅಂದುಕೊಂಡಿದ್ದೀಯಾ ನೀನು? ಬೇಕಾದರೆ ಡಸ್ಟ್‌ಬಿನ್ ನೋಡು' ಎಂದವರೇ ಸ್ನಾನಕ್ಕೆಂದು ಮೇಲೆದ್ದರು.

ರಾಯರಿಗೆ ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಹನ್ನೆರಡೂವರೆಗೆ ಊಟವಾಗಲೇಬೇಕಿತ್ತು. ಸ್ವಲ್ಪ ತಡವಾದರೆ ಅವರ ಬ್ಲಡ್‌ಶುಗರ್ ಕೆಳಗಿಳಿಯುತ್ತಿತ್ತು. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಅವರು ಆಹಾರ ಸೇವನೆಯ ಬಗ್ಗೆ ತುಂಬ ಜಾಗರೂಕರಾಗಿದ್ದರು. ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಆರೂವರೆಗೆ ಗ್ರೀನ್ ಟೀ, ಎಂಟೂವರೆಗೆ ಬ್ರೇಕ್‌ಫಾಸ್ಟ್. ಹನ್ನೆರಡೂವರೆಗೆ ಊಟ, ಸಂಜೆ ನಾಲ್ಕೂವರೆಗೆ ಎರಡು ತುಂಡು ಬ್ರೆಡ್ ಮತ್ತು ಶುಗರ್‌ಲೆಸ್ ಟೀ, ರಾತ್ರೆ ಎಂಟೂವರೆಗೆ ಎರಡು ಚಪಾತಿ, ಇಷ್ಟೇ ಅವರ ಆಹಾರ. ಅದನ್ನು ಅವರು ಚಾಚೂ ತಪ್ಪದೆ ಪಾಲಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದಿದ್ದರು.

ರಾಯರು ಹನ್ನೆರಡೂವರೆಗೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಊಟ ಮುಗಿಸಿದರು. ಊಟ ಮುಗಿಸಿದ ಕೂಡಲೇ ಸಣ್ಣ ವಿಶ್ರಾಂತಿ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಅಭ್ಯಾಸ ಅವರಿಗಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಒಂದರ್ಧ ಇಲ್ಲವೇ ಒಂದು ಗಂಟೆಯಷ್ಟು ಹೊತ್ತು ಸುಮ್ಮನೆ ಪತ್ರಿಕೆ ಹಿಡಿದು ಓದುವುದು ರೂಢಿ. ಆಮೇಲೆ ಒಂದು ಗಂಟೆ ವಿಶ್ರಾಂತಿ. ಆ ದಿನವೂ ಅವರು ಹಾಗೇ ಮಾಡಲು ಮುಂದಾದರು.

ರಾಯರು ಇನ್ನೇನು ವಿಶ್ರಾಂತಿಗೆ ಹೋಗಬೇಕು ಎನ್ನುವಾಗ ಮತ್ತೊಂದು ರಿಂಗ್ ಬಂತು. ಅದನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದ ರಾಯರು, ತನ್ನನ್ನು ಅಭಿನಂದಿಸಿದವರಿಗೆ ಕೃತಜ್ಞತೆ ಸೂಚಿಸಿ, ಫೋನಿನ ಸ್ವಿಚ್ ಆಫ್ ಮಾಡಿ ಮಲಗಲು ಹೊರಟರು. ಮೂರು ಗಂಟೆಯ ಸುಮಾರಿಗೆ ಎದ್ದರು.

ಸಂಜೆಯ ಟೀ ಕುಡಿಯುವಾಗ ರಾಯರು ಹೆಂಡತಿಯಲ್ಲಿ 'ಒಟ್ಟು ಒಂಬತ್ತು ಜನ ತನ್ನ ಭಾಷಣಕ್ಕೆ ಸ್ಪಂದಿಸಿದ್ದಾರೆ ಸರೋಜ. ಆಶ್ಚರ್ಯ ಅಲ್ಲವೇ?' ಎಂದರು. ಸರೋಜಮ್ಮನಿಗೆ ಖುಷಿಯಾಯಿತು. ಆದರೆ ಅದನ್ನು ತೋರಿಸದ ಆಕೆ ನಗುತ್ತಾ, 'ಅವರಿಗೆ ಬೇರೆ ಕೆಲಸ ಇಲ್ಲದ್ದಕ್ಕೆ ನಿಮಗೆ ಫೋನಿಸಿರಬೇಕು' ಎಂದರು.

ರಾಯರು 'ಹೌದು!' ಎಂದು ನಗುತ್ತಲೇ ಹೆಂಡತಿಗೆ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿ, 'ನೀನು ನನ್ನ ಭಾಷಣದ ಬಗ್ಗೆ ಒಂದು ಮಾತೂ ಹೇಳಲಿಲ್ಲವಲ್ಲ?' ಎಂದರು.

'ಅಯ್ಯೋ! ಅದೇನು ಮಹಾ? ನಾನು ದಿನಾ ನಿಮ್ಮ ಭಾಷಣ ಕೇಳಿ ಕೇಳಿ ನನ್ನ ಕಿವಿಯ ತೂತುಗಳನ್ನು